

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А
ЗА СПЕЦИФИЧНА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА
ПО
ГЕОГРАФИЯ НА РЕЧНИТЕ ПЪТИЩА

УТВЪРДЕНА СЪС ЗАПОВЕД № ..... Г.

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 840 ТРАНСПОРТНИ УСЛУГИ

ПРОФЕСИЯ: 840010 КОРАБОВОДИТЕЛ

СПЕЦИАЛНОСТ: 8400102 КОРАБОВОДЕНЕ - РЕЧНО

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма е предназначена за специалност „Корабоводене - речно“ от професионалното направление „Транспортни услуги“, в която по типовите учебни планове се изучава учебния предмет **География на речните пътища**.

В учебната програма е включено учебно съдържание, което е съобразено с критериите и изискванията на Наредба № 6 за компетентност на морските лица в Република България, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

В учебната програма е включено учебно съдържание, с овладяването на което се цели учениците да усвоят система от научни знания за европейската мрежа от плавателни вътрешни водни пътища, видовете товари в рамките на световните транспортни потоци и комуникации и географските аспекти на тяхното взаимодействие за формирането на географската им култура.

Структурата на учебната програма е подчинена на изискването в началото да се усвои тази част от учебната информация, която служи като научна база за изясняване на останалото учебно съдържание и придобиването на професионални компетенции за речните пътища и пристанища в Европа. Обучението се провежда чрез теоретични уроци за нови знания и се организира с активното включване на ученика в учебния процес чрез проблемно поставяне и изясняване на учебното съдържание, чрез решаване на практически задачи с неголяма сложност с цел изграждане на навици за подготовка и за извършване на речни превози с товари от различно естество.

В центъра на обучението е ученикът с неговата познавателна дейност: да решава проблемни задачи, да проучва, синтезира, систематизира и анализира информация от различни източници. Учителят използва подходящи образователни техники и различни методи за преподаване в зависимост от методичната единица, като планира и подбира подходящи нагледни средства и материали.

Формирането на професионални компетенции по учебния предмет е на основата на усвояване на регламентирани принципи и правила, развитие на абстрактното мислене, както и на умения за ползване на специфичната речна транспортна терминология. Образователно-технологичните модели като е-обучение, уеб-уроци, демонстрации, а също презентации и видео уроци по дадени теми или част от теми, работа с различни източници в интернет, електронни тестове, работни листи, електронни уроци и др. следва да се прилагат с цел постигане оптимален резултат в конкретна учебна ситуация и повишаване мотивацията на учениците за учене. Като форма на обратна връзка и оценка на знания и умения се

използват устни и писмени методи, нестандартизирани тестове, изпълнение на самостоятелни практически задачи: проекти, доклади, презентации и др., за диагностиране степента на усвояване на основни понятия, факти и закономерности и на придобитите компетентности, които ще се надграждат, както и идентифициране на обучителни дефицити и предприемане на мерки за преодоляването им.

Разнообразната по съдържание научна информация изисква обучението да се осъществява в специализиран учебен кабинет, оборудван с необходимите дидактически материали (чертежи, схеми, фотоси, табла, макети и др.), стандартна, справочна и техническа литература и др. и учебно-технически средства.

Учебното съдържание е структурирано в три взаимно свързани раздела, като във всеки раздел е групирано в примерни теми.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Основната цел на обучението по учебния предмет е учениците да придобият необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества) за:

- европейските транспортни коридори и мястото на България в европейската и световната транспортна мрежа;
- география и навигационни характеристики на реките Рейн, Дунав, Волга и Дон;
- природните фактори, които възпрепятстват или ограничават корабоплаването по вътрешните водни пътища;
- канал Рейн–Майн–Дунав - географски обзор, габарити и правен режим;
- международните транспортни дунавски организации;
- речните пътища и пристанища в Европа

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНОТО ВРЕМЕ

№ по ред	РАЗДЕЛ	Брой учебни часове
I.	РАЗДЕЛ I. ГЕОГРАФИЯ НА РЕЧНИТЕ ПРЕВОЗИ	4
II.	РАЗДЕЛ II. ХИДРОЛОГИЯ НА ВЪТРЕШНИТЕ ВОДНИ ПЪТИЩА	10
III.	РАЗДЕЛ III. ГЕОГРАФИЯ НА РЕЧНИТЕ ПЪТИЩА И ПРИСТАНИЩА В ЕВРОПА	4
	Общ брой часове:	18

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

1. Учебното съдържание е структурирано в три раздела, които обхващат общо четиринадесет теми. За всеки раздел в програмата е определен минимален препоръчителен брой учебни часове. Учителят разпределя броя учебни часове за нови знания, упражнения и оценяване, в зависимост от възможностите и интересите на учениците, и методите на обучение.

2. Разликата между броя на учебните часове в учебния план и общия минимален брой, предвиден в учебната програма, определя резерв от часове, които се разпределят по теми в началото на учебната година от учителя по учебния предмет за допълнителни упражнения, затвърждаване на изученото учебно съдържание или работа по проекти.

3. Раздели и теми:

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИ И ТЕМИ	Брой часове по раздели
<i>1.</i>	<i>2.</i>
РАЗДЕЛ I. ГЕОГРАФИЯ НА РЕЧНИТЕ ПРЕВОЗИ Тема 1. Характеристика на речните превози и товари. Тема 2. Европейският съюз и политиката му към речните превози и товари в рамките на световните транспортни потоци. Тема 3. Международни транспортни дунавски организации.	4

<p>РАЗДЕЛ II. ХИДРОЛОГИЯ НА ВЪТРЕШНИТЕ ВОДНИ ПЪТИЩА</p> <p>Тема 1. Елементи на системата на водите. Река. Основни елементи на реката</p> <p>Тема 2. Описание на европейската мрежа от плавателни вътрешни водни пътища</p> <p>Тема 3. География и навигационни характеристики на река Рейн</p> <p>Тема 4. География и навигационни характеристики на река Дунав</p> <p>Тема 5. География и навигационни характеристики на река Волга</p> <p>Тема 6. География и навигационни характеристики на река Дон</p> <p>Тема 7. Природни фактори, които възпрепятстват или ограничават корабоплаването по вътрешните водни пътища</p> <p>Тема 8. Връзки между речни басейни. Шлюзове, мостове и канали. Канал Рейн–Майн–Дунав. Географски обзор, габарити, правен режим.</p>	10
<p>РАЗДЕЛ III. ГЕОГРАФИЯ НА РЕЧНИТЕ ПЪТИЩА И ПРИСТАНИЩА В ЕВРОПА</p> <p>Тема 1. Най-важните речни пристанища в Европа</p> <p>Тема 2. Най-важните речни пристанища в България. Специализация на речните пристанища по видове товари</p> <p>Тема 3. География на дунавските страни – физикогеографска и стопанска характеристика, пристанища, флот и товаропотоци</p>	4
ОБЩО	18

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

В края на обучението учениците трябва

да знаят:

- основните понятия, свързани с речния трафик;
- физико-географска и транспортно-икономическата характеристика на реките Рейн, Дунав, Волга и Дон;
- речните товаропотоци;
- пристанищата в Европа;
- видовете речни превози и товари;
- политиката на Европейския съюз към речните превози и товари;
- европейските транспортни коридори;
- значението на България за европейската и световната транспортна мрежа;
- международните транспортни дунавски организации и значението им;
- по-значимите канални пътища, габаритите им и правния им режим;

- физикогеографските и стопанските характеристики, пристанищата и товаропотоците на Украйна, Румъния, България, Сърбия, Словакия, Унгария, Австрия, Германия и други;

да могат да:

- ползват техническа документация и карти;
- анализират речните товаропотоци;
- извършват качествена и количествена оценка на речните превози и товари;
- работят по водните пътища и пристанища на река Дунав и свързаните с нея плавателни канали;
- използват екологосъобразните норми и изисквания, както на отделните страни така и на страните от Европейския съюз за корабоплаването по река Дунав.

компетентности:

- комуникативност;
- отговорност;
- работа самостоятелно и в екип;
- логично мислене; проявява настреманост към професионално усъвършенстване и кариерно развитие.

V. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Велислава Желязкова-Стойчева – Професионална гимназия по речно корабостроене и корабоплаване – гр. Русе
2. инж. Росица Андреева – Професионална гимназия по речно корабостроене и корабоплаване – гр. Русе
3. инж. Людмил Михайлов – Главен инспектор в Дирекция „Речен надзор”- Русе към ИАМА - София

VI. ЛИТЕРАТУРА

1. Дойнов, В., Генчев Н. Дунав реката на Европа. Русе. 2011.
2. Димчев, Вл. Речен транспорт. НСБС. София. 2018.
3. Конвенция за режима на корабоплаването по Дунав.
4. Дойнов, В. Българско дунавско корабоплаване. Фабер. 2002.